

Van je familie moet je het (niet) hebben

Intussen kennen we die Bredase Nassaus wel: de twee Engelbrechten, Hendrik, René, de Willemen en ja, zelfs bastaard Justinus. Maar deze laatste was niet echt gecharmeerd van familielid Jan. Ongetwijfeld zal een 'familiediner' weinig zoden aan de dijk hebben kunnen zetten. Nu de nieuwsgierigheid van de lezer is opgewekt, zullen we eens nader kennis gaan maken met Jan.

Willem I van Nassau-Dillenburg (de Rijke) (*boven*) trouwt met Juliana van Stolberg en samen krijgen zij maar liefst elf kinderen. De oudste zoon is de later bekende Willem van Oranje. Een van zijn jongere broers heet Jan VI van Nassau-Dillenburg (*midden*). Deze Jan VI trouwt met Elisabeth van Leuchtenberg en ook zij zijn gezegend met een groot aantal kinderen, zodat ze meteen mee konden doen met het programma 'Een huis vol'. Na Willem Lodewijk en Ernst Casimir komt Jan VII 'de middelste' van Nassau-Siegen (*onder*) ter wereld.

Hij trouwt met Magdalena van Waldeck-Wildungen. Het echtpaar gaat in Dillenburg wonen en op 29 september 1583 wordt de hoofdrolspeler van dit verhaal, Jan VIII 'de jongere' van Nassau-Siegen, als tweede zoon geboren. Willem van Oranje was dus zijn oudoom.

Zoals in die tijd gebruikelijk kreeg Jan een gedegen (militaire) opleiding in Herborn, Kassel en Genève. Daarbij hoorde ook het maken van een reis naar andere landen om kennis te maken met culturen en belangrijke personen. Dit werd de Grand Tour genoemd; inderdaad, net als de gebroeders De Witt waarover Huub Stapel enkele maanden geleden vertelde. Evenals voor deze broers was het met regelmaat een risicovolle onderneming. Dat bleek ook wel toen Jan gevangen werd genomen in Napels. Op voorpraak van paus Clemens VIII werd Jan uiteindelijk vrijgelaten. Opmerkelijk, want Jan was helemaal niet katholiek.

In 1610 nam Jan als officier in het Staatse leger deel aan de verovering van Gulik. Dit was wel een van de laatste keren dat hij werkte voor de hervormde overheid, want op Eerste Kerstdag 1613 bekeerde Jan zich openlijk tot het katholieke geloof. Hier was zijn familie niet blij mee.

Dit alles speelde zich af tijdens het Twaalfjarig Bestand midden in de Tachtigjarige Oorlog / De Opstand.

In 1614 trad hij in dienst van Karel Emanuel I, de hertog van Savoye. Een vurig ventje vanwege zijn onbezonnenheid en militaire agressie, vandaar zijn bijnaam Heethoofd. Hij kon het zich veroorloven, want Karel Emanuel was immers de kleinzoon van koning Frans I van Frankrijk.

Terug naar Jan die in 1618 trouwde met de katholieke Ernestine Yolande van Ligne waarmee hij vijf kinderen kreeg. Een jaar later kwam hij in Habsburgse dienst. Toen zijn vader in 1623 stierf, bezette Jan het gebied Nassau-Siegen met een keizerlijk leger en begon daar een gewelddadige contrareformatie. In 1624 werd hij lid van de Orde van het Gulden Vlies...!

Het Twaalfjarig Bestand werd in 1621 opgeheven en het oorlogs-

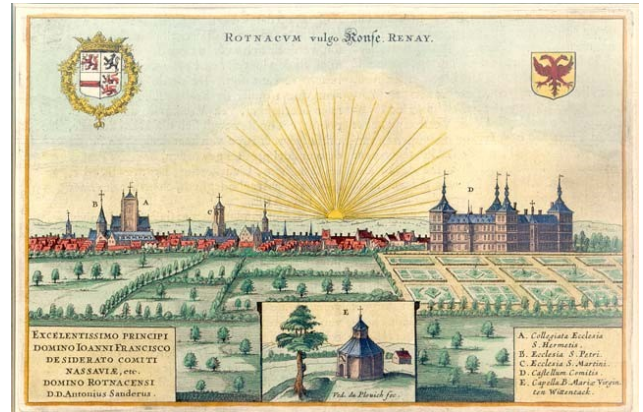

geweld ging in alle hevigheid door. Zo maakte in juli 1624 het Spaanse leger onder aanvoering van Ambrogio Spinola aanstalten om Breda te gaan belegeren. Ze zouden hier zo'n elf maanden over doen. En wie deed daaraan mee? Juist: Jan VIII van Nassau-Siegen!

Breda, de hofstad van zijn oudoom Willem van Oranje-Nassau, waar nu zijn bastaard-oom Justinus van Nassau gouverneur is en de stad al die maanden probeerde te verdedigen! Uiteindelijk had hij Breda op 2 juni 1625 over moeten geven aan de Spanjaarden.

Op 23 april 1625 overleed prins Maurits en werd meteen opgevolgd door zijn halfbroer Frederik Hendrik. Na de Spaanse inname van Breda meende Jan VIII recht te hebben op de stad en de Baronie en liet dit weten aan de Spaanse koning Filips IV. Jan VIII was katholiek en het nauwst verwant met de vorige heer van Breda. Filips IV ging ermee akkoord en zo verkreeg Jan op 10 juni 1630 het bezit en werd hij ingehuldigd met een Blijde Inkomst. Frederik Hendrik was het hier uiteraard totaal niet mee eens, maar kon weinig uitrichten terwijl de stad in Spaanse handen was.

Maar de aanhouder wint, want na een kort beleg capituleerde Breda op 6 oktober 1637 en werd Frederik Hendrik alsnog heer en baron van Breda. En Jan? Die was al vanaf 1623 graaf van Nassau-Siegen, Katzenelnbogen, Vianden en Dietz, markies van Monte-Caballo, baron van Beilstein en baron van Ronse. Hier in Ronse, gelegen in de provincie Oost-Vlaanderen, had Jan in 1630 een kasteel laten bouwen en liet ze het in Breda maar even uitvechten. Op 27 juli 1638 blies hij in zijn net afgebouwde kasteel zijn laatste adem uit. Jan was bijna 55 jaar geworden.

Jan liet weliswaar een groot kasteel achter in Ronse, maar ook zijn enige zoon Frans Desideratus (*rechtszonder*) die hem opvolgde zodra hij meerderjarig werd. Dit werd overigens geen succesverhaal wegens wanbeheer en schulden. Hij moest bovendien een deel van het graafschap aan de protestantse tak van de familie afstaan!

Jan's kleinzoon Willem Hyacinth van Nassau-Siegen (1666-1743) claimde het soevereine prinsdom Orange en pretendeerde daarmee de titel Prins van Oranje, wat hem uiteindelijk niet is gelukt.

Zo zie je maar weer: in elke familie is wel eens wat. Maar binnen deze familie botsten allerlei belangen wel heel erg.

In Breda zijn de sporen van Jan VIII nagenoeg uitgewist. Hoewel...hij zou zich bemoeid kunnen hebben met het Kapucijnenklooster in de Catharinastraat...

Bronvermelding:

Erfgoedweb Breda, Wikipedia, "Engelbrecht van Nassau", Stadsarchief Breda, Gerald Dalinghaus

Stichting Breda Nassaustad
www.bredanassaustad.nl